

I els jueus també

Quim Monzó

Aquest estiu van fer cap a allò que en diuen «les comarques gironines» un grup de jueus nord-americans d'aquests que estan contentíssims perquè netegen la cara del call de Girona. (Neteja i restauració que, si ens hem de guiar pel botó de mostra que és el bar Isaac Elcec, deixarà el barri com si fos la botiga d'un antiquari nou en l'ofici i *exhippie*. Entre aquest grup de jueus hi havia Moshe Lazar, de la Universitat de Los Angeles. Lazar va ser a Palamós i va fer un discurs et on, com en tots els discursets, parlava de diverses coses, entre les quals, la inevitable arribada d'aquí a vuit anys del 1992, cinc-cents aniversari de la data en què els europeus meridionals —que no els nòrdics— es van trobar amb un continent més enllà de l'oceà. El senyor Lazar va dir: «La-

mentaria que només es commemorés l'aniversari del descobriment d'Amèrica. També s'ha de recordar que l'any 1492 van expulsar d'Espanya els jueus. Si el papa ha reconegut l'error de la condemna de Galileo, el govern espanyol hauria de reconèixer que el decret d'expulsió va ser injust.»

El senyor Lazar —que, per cert, com que no ha estat abolit el decret d'expulsió, era en territori diguem-ne espanyol de forma il·legal— té més raó que un profeta quan diu que s'haurien de commemorar moltes altres coses, com ara l'expulsió dels jueus. En canvi, troba bé que es commemori el descobriment d'Amèrica, amb tot el que això implica. El que no troba bé es que sigui això l'única cosa que es commemori. Posats a col·locar els punts sobre les is potser fóra bo commemorar el 1492

com allò que realment va ser: l'inici del genocidi més gran de la història de la humanitat, com a mínim fins que —tal com Bradbury va preveure— els humans arriben a Mart i en superin el rècord.

I ara, tornem sota el dit de l'estàtua barcelonina de Colom. ¿Té senderi que tant l'ajuntament del PSEO com la Generalitat convergent —sense el més mínim inconvenient a l'onada d'espanyolisme que ens caurà al damunt— vulguin convertir Barcelona en seu olímpica, utilitzant com a argument el cinc-cents aniversari d'aquell nefast 1492?

La resposta és que si que en té, de senderi. Perquè tant se'ls en fot, tot plegat: els jueus, els indis, la hispanitat, els catalans, les expulsions, les olimpíades i Déu Pare Omnipotent.

Opinió

1992

Ricard Blasco

Cal anar preparant-se. D'ací vuit anys es representarà la més gran sarsuela vista d'ençà de la Guerra dels Tres Anys. Els actes del passat 12 d'octubre poden considerar-se com el pròdom inequívoc de les intencions oficials. El V centenari del descobriment d'Amèrica serà, mane qui mane, una glorificació de l'Imperi, amb una parafernàlia que ja esbrinem pomposa, estufada i delirant.

Si algú pensava que allò de «por el Imperia hacia Dios» era cosa de Franco, pot començar a desensonyar-se. Res hi fa que l'Instituto de Cultura Hispánica s'anomeni ara Instituto de Cooperación Iberoamericana i que ja no s'invoque «la Hispanidad». Els canvis semàntics són merament conjunturals. La «gesta de Colón» serà magnificada encara més, si és possible, com ho serà la colonització i els seus efectes d'haver portat al nou continent «la cruz y la lengua».

És clar que, per prudència, no es parlarà —o se'n parlarà poc— de Pizarro i Hernán Cortés. Es procurarà,

enginyosament, deixar de costat tota al·lusió a «los conquistadores» que puga crispar els indigenistes. Potser l'accent es posarà —de fet, ja s'hi i ha posat ara— en Bolívar, Martí, Juárez... en els creadors de les «noves pàtries» i capdavanters de la democràcia americana. Se'ls exaltarà, d'això podem estar segurs, davant d'un heterogeni i brillant parterre de dictadors ferotges i liberals conspicus que, en l'avinentsa, aniran de bracet sense enrojolar-se.

D'ací vuit anys potser Xile s'haurà lliurat de Pinochet i qui sap si la CIA haurà acabat amb el malson de Nicaragua i Cuba, i el Papa Wojtila haurà extirpat el càncer de la «teologia de la liberación». Allò que no haurà finit, però, serà l'endèmic desempament econòmic-polític-sòcio-cultural de l'Amèrica «hispana» (perdó: «latina»).

En algun lloc del Con Sud o del Carib s'haurà immolat un nou Allende, haurà sorgit un mític nou Che Guevara, milers de mares exigiran saber què s'ha fet dels seus fills i Amnesty International denunciarà l'existència de tortures refinades i

esfereïdores. No per això deixarà de celebrar-se el V centenari. Ni la diplomàcia tercermundista del palau de Santa Cruz voldrà desaprofitar l'avinentsa de lluir-se en l'únic escenari internacional on encara pot fer-ho, ni els monopolitzadors de l'espanyolisme renunciaran a desplegar la bandera de l'Imperi.

Si alguna veu desentona en el concert i recorda l'ampli rerefons de matances, aculturació i marginament que suposa la conquesta per a la població indígena, l'acusaran de manipular la història i formentar la «leyenda negra». Ja ho ha fet ara l'ABC amb un professor que va eixir en el programa de Rosa Maria Sardà: «TVE ultraja la labor española en el Descubrimiento», ha sentenciat el diari dels Luca de Tena, oblidant els trenta-cinc milions de morts aborígens comptabilitzats per Nicolás Sánchez Albornoz com a víctimes directes del descobriment, que alguns prefereixen anomenar invasió.

Comptat i debatut, només hi ha una manera noble de commemorar el V centenari. Fer primerament, com ha proposat Miquel Izard, un acte de contrició, semblant al que acaba de fer Hiro Hito davant el president de Corea, pels quatre segles d'ocupació espanyola d'Amèrica. Temps tenen per a pensar-s'ho.